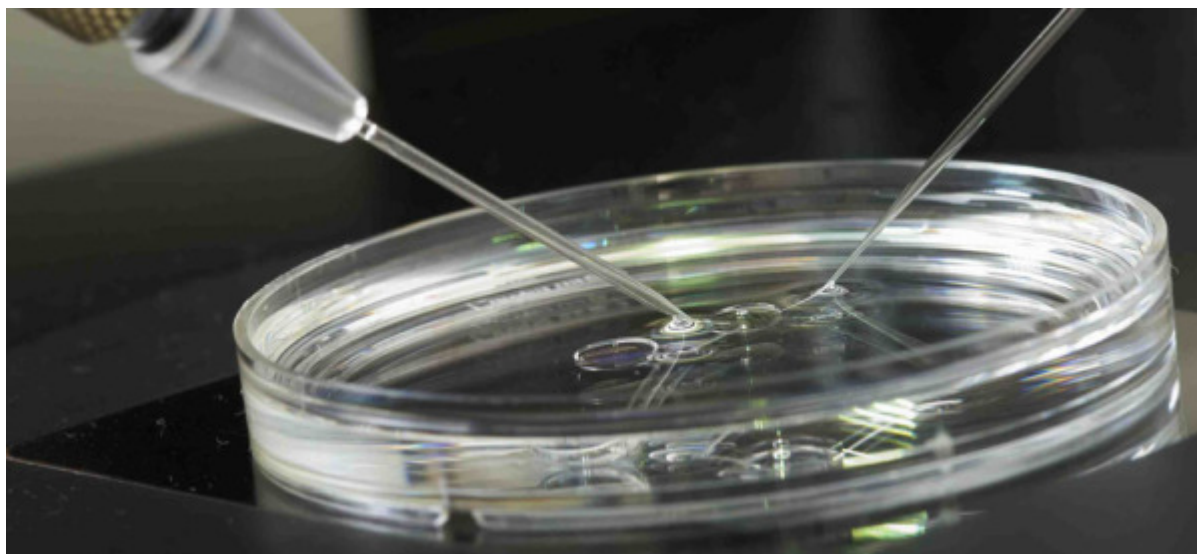

19 Δεκεμβρίου 2014

Διπλή μητρότητα, άγνωστη πατρότητα: τα κενά της νομοθεσίας

/ [Πεμπουσσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Πολλοί νομικοί καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι ο νόμος για την ανθρώπινη αναπαραγωγή οπισθοδρομεί σε σχέση με το σύγχρονου οικογενειακό δίκαιο, που επιβάλλει την εξέταση όλων των ζητημάτων από τη σκοπιά του συμφέροντος του παιδιού, καθώς στο επίκεντρό του τίθενται οι ενήλικες που με κάθε μέσο θέλουν ν' αποκτήσουν παιδί.

Στον αντίποδα αυτών βρίσκονται άλλοι νομικοί, που εκτός από τα προαναφερθέντα θετικά στοιχεία, υποστηρίζουν ότι ο νόμος χρησιμοποιεί τον όρο γονιμοποιημένο ωάριο κατ' οικονομία ως τον πιο ακριβή όρο για να κατανοήσουν πλήρως τις ρυθμίσεις οι απλοί πολίτες^[10] και προσπαθεί υιοθετώντας τη θεωρία του προεμβρύου αφενός μεν ν' απαντήσει στο ερώτημα τι θα γίνει με τα πλεονάζοντα έμβρυα, τα οποία είναι ιατρικά αναπόφευκτο να μην δημιουργηθούν και δεν μπορούν να κρυοσυντηρούνται επ' άπειρον, αφετέρου δε να εξασφαλίζει, όπως ακριβώς επιδιώκουν οι σύγχρονες ξένες νομοθεσίες, σκόπιμα και κοινωνικά αποδεκτά πρακτικά αποτελέσματα σχετικά με την τύχη τους αποφεύγοντας τα αδιέξοδα, που δημιουργεί η διακρίνουσα πρόσωπα εκεί που δεν υπάρχουν άποψη.

Η υιοθέτηση της ατομοκρατικής ανθρωπολογίας και του οικογενειακού ατομικισμού έχει ως συνέπειες:

1. να επιτρέπει την οδηγούσα σε διπλή πατρότητα, διπλή μητρότητα, άγνωστη πατρότητα, διπλή πατρότητα και μητρότητα, ετερόλογη γονιμοποίηση, να ορίζει ως νομικά μέσα για την επίτευξή της άκυρες συμβάσεις με κλινική ή Τράπεζες κρυοσυντήρησης προσβάλλουσες τα χρηστά ήθη κι ερχόμενες σε αντίθεση με τα άρθρα 175 και 178 Α.Κ. λόγω απουσίας διαθέσεως του προσώπου στο γεννητικό υλικό του και ν' αφήνει κενά ως προς το επιτρεπτό ή μη της επιλογής σπέρματος με βάση κάποιες ιδιότητες ή της δημιουργίας

μείγματος σπέρματος διαφορετικών δοτών για διαφύλαξη ανωνυμίας ή ακόμη της χρήσης γαμετών νεκρών δοτών. Κι επιπλέον, να οδηγείται με τις ρυθμίσεις αυτές σε αναγνώριση μιας άλλου τύπου οικογένειας αγνώστων ή πολλών γονέων, σε προσβολή δομικών στοιχείων του γάμου (μονογαμία, ένωση δύο ετερόφυλων προσώπων, τυπική κι ελεύθερη σύναψη), της οικογένειας (ίδρυση με γάμο δύο ετερόφυλων προσώπων, πυρήνας οι δύο γονείς και τα παιδιά), της παιδικής ηλικίας (δικαίωμα γνώσης γονέων κι ανατροφή παιδιού από αυτούς) και παραβίαση του άρθρου 21 § 1 του Συντάγματος, που εγγυάται και κατοχυρώνει την προστασία τους από το κράτος[1],

2. να επιτρέπει κατόπιν συμβολαιογραφικής συναίνεσης την παρεμβατική γονιμοποίηση στην άγαμη και στα συμβιούντα ζεύγη χωρίς να θέτει χρονικό όριο συμβίωσης, ώστε να μην παρακινούνται σε μια οικονομικά και συναισθηματικά επώδυνη θεραπεία άτομα που δεν αποφάσισαν να υποβληθούν σε εντάσεις και πιέσεις του γάμου[2]. Ν' αναγορεύει με τις ρυθμίσεις αυτές τη μονογονεϊκή οικογένεια και την ελεύθερη συμβίωση σε δικαϊκούς θεσμούς και να έρχεται σε αντίθεση με τα άρθρα 21§1 περί προστασίας από το Κράτος των δομικών στοιχείων του γάμου, της οικογένειας, της παιδικής ηλικίας του Συντάγματος και 3§1 περί προτεραιότητας του συμφέροντος του παιδιού στη λήψη αποφάσεων γι' αυτό της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του παιδιού, με τ' αναφερόμενα στην ίδια Σύμβαση περί προστασίας της οικογένειας ως θεμελιώδους κοινωνικής μονάδας και περί ανάγκης ανάπτυξης του παιδιού εντός του οικογενειακού περιβάλλοντος, με τα επιστημονικά πορίσματα περί βλαπτικής επίδρασης των εναλλακτικών μορφών οικογένειας στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού και με την κοινωνική αντίληψη περί γάμου ως διαπλαστικού παράγοντα του κοινωνικού ιστού[3]. Κι ακόμη, με την απαίτηση της συμβολαιογραφικής συναίνεσης από την άγαμη ή συμβιούσα να εκφράζει απαξία και δυσπιστία ως προς την ανάληψη του ρόλου της μητέρας από αυτή και τη νομική θέση των παιδιών και αντίθεση στα άρθρα 2§1, περί σεβασμού της ανθρώπινης αξίας, 4, περί ισότητας, 5§1, περί σεβασμού της προσωπικότητας του Συντάγματος και στις διατάξεις του Α.Κ. περί σχέσεων ανδρών και γυναικών[4],
3. να εισάγει πρόωρα στην ελληνική κοινωνία[5] την παρένθετη μητρότητα κατόπιν συμφωνίας ενδιαφερόμενων προσώπων και κυοφόρου έχουσας ως αντικείμενο το παιδί και ερχόμενης σε αντίθεση με τον Αστικό Κώδικα λόγω προσβολής χρηστών ηθών (Α.Κ. 178), πρόσκρουσης στο αδιάθετο της μητρότητας και των οικογενειακών σχέσεων (Α.Κ. 175,1), καταστρατήγησης της υιοθεσίας και κατόπιν δικαστικής άδειας. Να δημιουργεί με το να ορίζει ακολουθώντας την αρχή της αυτοδιάθεσης ότι το παιδί ανήκει σ' αυτούς που

το παραγγέλλουν μιας νέας μορφής συγγένεια (κοινωνικοσυναισθηματική)[6], η οποία είναι εύθραυστη κι έχει θύμα το παιδί λόγω της δυνατότητας προσβολής της από την τεκμαιρόμενη μητέρα. Ν' αφήνει όμως αρρύθμιστα θέματα σχετικά με το επαχθές ή χαριστικό και την εικονικότητα της σύμβασης ενδιαφερομένων και κυοφόρου, τη χορήγηση δικαστικής άδειας σε άγαμη ή σε περίπτωση μεταθανάτιας γονιμοποίησης ή ακόμη σε μεταμνηνοπαυσιακή γυναίκα[7], τα ενδεχόμενα προβλήματα κατά την εκτέλεση της διαδικασίας, όπως η γέννηση διδύμων ή μη υγιούς παιδιού, διαζύγιο υποψήφιων γονέων,

4. να παρέχει υπό προϋποθέσεις τη δυνατότητα διενέργειας γονιμοποίησης μετά το θάνατο του άνδρα και αναλογικά μετά το θάνατο της γυναίκας δίνοντας μια λύση νομικά αστήριχτη, αφού η δυνατότητα παρεμβατικής γονιμοποίησης δεν μπορεί να ασκηθεί μετά το θάνατο ως περιεχόμενο του απόλυτα προσωπικού δικαιώματος της αναπαραγωγής, το οποίο μπορεί να ασκηθεί μόνο από ζώντα φορέα και συνδέεται με την ανάληψη της ευθύνης ανατροφής του παιδιού κι ακόμη ερχόμενος με τη γέννηση ορφανών ως συνέπεια της μεταθανάτιας γονιμοποίησης σε αντίθεση με το άρθρο 2§1 του Συντάγματος, που κατοχυρώνει την προστασία της παιδικής ηλικίας[8].

Μετά από αυτά οι εν λόγω νομικοί καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι το συγκεκριμένο νομοθέτημα οπισθοδρομεί ως προς την κατάκτηση του σύγχρονου οικογενειακού δικαίου, που είναι το να βλέπει όλα τα ζητήματα από τη σκοπιά του συμφέροντος του παιδιού διότι το κέντρο του δεν αποτελεί ο απροστάτευτος ανήλικος, αλλά οι γονείς που με κάθε μέσο θέλουν ν' αποκτήσουν παιδί[9].

Στον αντίποδα αυτών βρίσκονται άλλοι νομικοί, που εκτός από τα προαναφερθέντα θετικά στοιχεία, υποστηρίζουν ότι ο νόμος χρησιμοποιεί τον όρο γονιμοποιημένο ωάριο κατ' οικονομία ως τον πιο ακριβή όρο για να κατανοήσουν πλήρως τις ρυθμίσεις οι απλοί πολίτες[10] και προσπαθεί υιοθετώντας τη θεωρία του προεμβρύου αφενός μεν ν' απαντήσει στο ερώτημα τι θα γίνει με τα πλεονάζοντα έμβρυα, τα οποία είναι ιατρικά αναπόφευκτο να μην δημιουργηθούν και δεν μπορούν να κρυοσυντηρούνται επ' άπειρον, αφετέρου δε να εξασφαλίζει, όπως ακριβώς επιδιώκουν οι σύγχρονες ξένες νομοθεσίες, σκόπιμα και κοινωνικά αποδεκτά πρακτικά αποτελέσματα σχετικά με την τύχη τους αποφεύγοντας τα αδιέξοδα, που δημιουργεί η διακρίνουσα πρόσωπα εκεί που δεν υπάρχουν άποψη.

Παράλληλα δε, επισημαίνουν ότι επιτρέπει την ετερόλογη και τη μεταθανάτια γονιμοποίηση, την προσφυγή της άγαμης γυναίκας ή του συμβιούντος ζεύγους στην παρεμβατική γονιμοποίηση, το συνδυασμό παρένθετης μητρότητας και παρεμβατικής γονιμοποίησης, αναγνωρίζει τα εναλλακτικά οικογενειακά σχήματα

που προκύπτουν και αίρει τον κανόνα ότι μητέρα είναι αυτή που γεννά με τη λειτουργία του τεκμηρίου μητρότητας υπέρ της επιθυμούσας το παιδί, όχι γιατί αγνοεί την αξία μιας ευτυχισμένης παραδοσιακής οικογένειας, αλλά γιατί θέλει, όπως οι περισσότερες ξένες νομοθεσίες και το σύγχρονο παιδοκεντρικό οικογενειακό δίκαιο, ν' απαλλάξει τις οικογένειες αυτές από την κοινωνική απαξίωση και να προστατεύσει τα μέλη τους δίνοντας προτεραιότητα στα παιδιά.

Κι εκτός αυτών, δεν δέχονται ότι την επίτευξη του στόχου αυτού και την ικανοποίηση της ανάγκης για εφαρμογή της παρεμβατικής γονιμοποίησης υπό τις εγγυήσεις και την προστασία του νόμου εμποδίζει το γεγονός ότι ο νόμος δεν ρυθμίζει ακραίες περιπτώσεις, όπως η προσφυγή της άγαμης σε παρένθετη μητρότητα και θέματα που η ρύθμισή τους συνάγεται από άλλο νόμο, όπως η επ' ανταλλάγματι συμφωνία (άρθρα 178, 179 Α.Κ) ή τα προβλήματα της παρένθετης μητρότητας λόγω αλλαγής βούλησης, οικογενειακής κατάστασης, υγείας του παιδιού (άρθρα περί υιοθεσίας Α.Κ)[11].

Σημειώσεις

[1] Μ. Καράσης, ό.π., σελ. 580-584.

[2] Ι. Κριάρη, ό.π., σελ. 684.

[3] Ι. Δασκαλόρης, ό.π., σελ. 198.

[4] Θ. Παπαζήση, «Ζητήματα βιοηθικής στη Σύμβαση του Oviedo σε σχέση και με τον ν.3089/2002», Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου ΣΤ, σελ. 391.

[5] Ιατρικώς Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή, διαδικτυακός τόπος: http://www.bioethics.gr/print_document.php?category_id=69&docum... (ανάκτηση 12-02-2013)

[6] Μ. Καράσης, ό.π., σελ. 584.

[7] Κ. Παντελίδου, «Παρατηρήσεις στο Σχέδιο Νόμου για την ιατρική υποβοήθηση στην ανθρώπινη αναπαραγωγή», Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου Β, σελ. 588.

[8] Μ. Καράσης, ό.π., σελ. 581-584.

[9] Κ. Παντελίδου, ό.π., σελ. 590.

[10] Ιατρικώς Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή, διαδικτυακός τόπος: http://www.bioethics.gr/print_document.php?category_id=69&docum... (ανάκτηση 12-02-2013)

[11] Ε. Κουνουγέρη – Μανωλεδάκη, ό.π., σελ. 676-679.

Παρατήρηση: Συνεχίζουμε την παρουσίαση σε σειρά άρθρων της μελέτης σχετικά με την Παρεμβατική Γονιμοποίηση της καθηγήτριας Μ.Ε. και θεολόγου, Χαρίκλειας Φωτοπούλου. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου το οποίο κατατέθηκε στο ΕΑΠ ως μεταπτυχιακή - διπλωματική εργασία με επιβλέποντες τους κ. Ν. Κόϊο και Ντ. Αθανασοπούλου